

ХАКАС ТІЛІНІҢ ОЛИМПИАДАЗЫ
РЕСПУБЛИКА СИНІ
10-чы КЛАСС
(2017/2018 үгредіг чылы)

(1) Хара көлн..ң үстү саринда улуғ нимес көл. (2) Ол көлнің ады хачан...пурунда Хан көл полған. (3) Ол чир малғ..а чахсы чир полған. (4) Ол Хан көлн..ң хазында Хырна пай чурта..н хырғыс кізі полған. (5) Алтын Хурғун теен кізі хырғыс пайларын пу чирд..ң сүргенде Хырна пай ол чирд..ң тизіп хазып парыбысхан.

(6) Ан..ың соонда анда кизек тумат сөөк чон чурта..н. (7) Ол туматтарн..ң малы тың көп өскен. (8) Айран..хымыстарын идер чир чох ол Хан көлге кире ағысчаннар. (9) Ол көлн..ң үстүнде айран..сүт турыбысчаң. (10) Чон ол көлн..ң адын Айран көл тіп адабысхан. (11) Сағам даа Айран көл адалчадыр (Кип-чоох).

1-гы задание. *Иртірілген букваларны паза таныгларны тургызыңар.*

2-чі задание. *Ирткен туста турчатхан иділістерні таап, сыгара пазыңар. Оларның ирткен тус хозымын сиип салыңар.*

3-чі задание. *Ікінчі абзацтагы адалыстарны сыгара пазып, оларның падежін таныхтаңар.*

4-чі задание. *Собственной адалыстарны палгалысчатхан сөстерінең хада ікі чара сыгара пазыңар:*

Тағ-суғлар аттары

Кізі ады

5-чі задание. *Хадыл чоохтагларны таап, оларның номерін пас салыңар.*

6-чы задание. *4-чі паза б-нчы чоохтагларны членнер хоостыра үзүр тиріңер.*

7-чі задание. *Хадыл сөстөрні сыгара пазыңар.*

8-чі задание. *Сиилген сөстөр хайдаг чоох чардыгына кірчелер?*

9-чы задание. *«Чахсы» сөстің тапсагларын үзүр тиріңер.*

10-чы задание. *Таглар-суглар аттарынаң палгалыстыг хайдаг кип-чоох пілчезер? Пас тиріңер. Пастап ол таг-суг хайда орныхчатханын, хайдаг полчатханын хоос иде пас тиріңер. Нога іди адалчатханын кип-чоох хоостыра чарыт тиріңер. Хакас поэт-писательлері аннаңар пасханнар ба? Алай чуртаснаң алылган көзідімнер тиріңер.*

ПААЛИРЫ

№ задания	мак баллы	Методы оценивания	Ответы
1	17	полған на орта нандырығ 1 баллаң таныхталча	(см. ниже)
2	11	полған на орта нандырығ 1 баллаң таныхталча	Ирткен туста турчатхан иділістер: (2) <i>полған</i> , (3) <i>полған</i> , (4) <i>чуртаан</i> , <i>полған</i> (5) <i>сүргенде</i> , <i>парыбысхан</i> (6) <i>чуртаан</i> (7) <i>өскен</i> (8) <i>ағысчаңнар</i> (9) <i>турыбысчаң</i> (10) <i>адабысхан</i>
3	15	полған на орта нандырығ 1 баллаң таныхталча	тумат – А.п., чон – А.п., туматтарның – Т.п., малы – А.п., Айран-хымыстарын – К.п., чир – А.п., Хан – А.п., көлге – П.п., көлнің – Т.п., айран-сүт – А.п., чон – А.п., көлнің – Т.п., адын – К.п., Айран – А.п., көл – А.п.
4	5	полған на орта нандырығ 1 баллаң таныхталча	Тағ-суғлар аттары <i>Хара көл</i> , <u><i>Хан көл</i></u> , <i>Айран көл</i> Кізі ады <i>Хырна пай</i> , <i>Алтын Хургун теен кізі</i>
5	2	орта нандырығ 2 баллаң таныхталча	(5)
6	10	орта нандырығ үчүн – 5 балл	
7	3	полған на орта нандырығ 1 баллаң таныхталча	хачан-пурунда, айран-хымыстарын, айран-сүт
8	7	полған на орта нандырығ 1 баллаң таныхталча	<u><i>Хан – ад.</i></u> , <u><i>хазында – ад.</i></u> , <u><i>тизіп – деер.</i></u> , <u><i>соонда – посл.</i></u> , <u><i>ағысчаңнар – ид.</i></u> , <u><i>ол – мест.</i></u> , <u><i>сағам – нар.</i></u>
9	5	орта нандырығ үчүн	5 тапсағ
10	25	Орта, хоос, толдыра, чітіг тілі үчүн	
Итого	100		

(1) Хара көлн(И)ң үстү саринда улуғ нимес көл. (2) Ол көлнің ады хачан(-)пурунда Хан көл полған. (3) Ол чир малғ(..)а чахсы чир полған. (4) Ол Хан көлн(И)ң хазында Хырна пай чурта(А)н(.) хырғыс кізі полған. (5) Алтын Хургун теен кізі хырғыс пайларын пу чирд(Е)ң сүргенде(.) Хырна пай ол чирд(Е)ң тизіп(.) хазып парыбысхан.

(6) Аң(..)ың соонда анда кизек тумат сөөк чон чурта(А)н. (7) Ол туматтарн(Б)ң малы тың көп өскен. (8) Айран(-)хымыстарын идер чир чох ол Хан көлге кире ағысчаңнар. (9) Ол көлн(И)ң үстүнде айран(-)сүт турыбысчан. (10) Чон ол көлн(И)ң адын Айран көл тіп адабысхан. (11) Сағам даа Айран көл адалчадыр (Кип-чоох).

Тимнсен: Кызласова И. Л. , кфилн, доц.

